

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Waerchtighe Historie Van de Martelaers Van Gorcom

Estius, Wilhelm

Antwerpen, 1604

Capittel XXIII. Hoe Heer Lenaerd de Pastoor uyt de ghevanghenisse
ghelaten wierdt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64552)

ghen te gheuen / ende ouer al slaen ende stooten / dat hy hem by-naer vermoordde. Want de boos-wiercht verlaeckte het ghebedt vanden rechtveerdighen / ende ghelijck de uyt-sinnighe siecke / tracteerde synen medecyn als synen vyandt / ende nam veur groote cleynigheyt ende iniurie / dat-men hem remedie presenteerde teghen syn siecke. Ende euenwel en sprak de tonghe vanden Godtvuchtighen ouden vader anders niet dan: Deo gratias, Godt zij ghelouet. O veur waer gheluck-salighe man / tot alle slaghen al-soo bereedt / ende teghen alle iniurien der booser menschen alleen met den schildt der patientien ghewapent / de welke als een waerachtigh naer volger der Euangelischer volmaechtheyt achter volghende syn professie / niet alleen gheen wrake en begheerde / maer oock wenschte sijne vyanden goet dat sy niet weerdigh en waren / ende gaf Gode ghetrouwelijck danck die hy wel weerdigh was. Dit sal ghenogh wesen vande eerste pijnighen die s'nachts den Martelaren wonden aen-ghedaen.

CAPITTEL XXIIII.

Hoe Heer Lenaerd de Pastoor uyt de ghevanghenisse ghelaten wierdt.

ND bereyecht t' verbolgh van onser Historie / dat wy sullen verhalen van Leonardo den oudsten Pastoor / hoe ende uyt wat oorsaecke dat hy uyt den kercker los ghelaten / ende met wat bedroghe ende meyn-eedigheyt hy daer weder-om in-gebraght is. Op den lesten dagh Junij / welck was den dertien dagh naer dien eersten nacht als de ghevanghenen alder-grouwelijckste gepijnicht waren geweest / soo worden ghelepydt naerder galghen / die in t midden

den vande merckt versch op-gericht was / twee Catholijcke borghers van Gorcom / Dierick Bommer ende Arnout de Coningh : de eene om dat hy van uyt t' Casteel de Geusen deur-by varende Kielck-roo- uers ende Kerck-dieuen hadde naer-gheroepen / ghelijck wy te veuren gheseght hebben : de andere om dat hy inden naem vanden Coningh inde om- liggghende plaetsen eenighe soldaten hadde op-ghe- nomen ende aen-gheschreuen / alle-beyde Gode en- de hunnen Coningh upter herten toe-ghedaen. Als- doen heefter pemandt verlocht aen Marinum den Capiteyn van t' Casteel / dat hy H. Lenaerd soo lan- ghe soude willen uyt de ghevangenisse laten comen / tot dat hy dese twee verwesene (wiens Pastoor hy gheweest hadde) moghte ter doodt uyt-leyden / en- de hen goede vermaninghen in hun upterste gheuen. Het welck seer lichtelijck vercreghen wierdt / deur- de andtwoorde van Marinus : Laet den eenen Pa- pouw den anderen gheleyden. Als dan H. Lenaerd dese twee ter plaetsen der Justitie soude leyden / soo zijn hem naer-ghevolght seer vele Catholijcke bor- ghers vande twee schutterl-gulden die binnen Gor- com waren. Onder de welke sommighe met vele tranen hebben te kennen ghegheuen hunne affectie die sy droeghen tot hunnen Pastoor. De welke hy van sijner sijden naer het toe-laten des tijds ghe- troost heeft / ende hen upter herten bedanckt van al- sulck een goedt-grondigh ende toe-ghedaen herte tot hem / verclarende dat hy dese hunne hertelijck- hepdt achtete deur een groot wel-daedt / al waer't dock al-soo dat hy niet verlost en wierdt / maer de doodt moeste steruen. Voordt-aen Marinus / want sijn begeerte was yghelijcken te belieuen / op dat hy de ouerighepdt van t' Casteel met ionste van huu- allen moghte behouden / heeft de borghers (die om

G 3

hunnē

hunneren Pastoor leer bedroeft waren) al-dus toes
ghesproken: Hebt goeden moedt / borghers / uwe
Pastoor en sal niet steruen: want hy sal syn ghes-
sintheydt veranderen / ende sal nu voort-aen an-
ders gaen prediken. D'welck H. Lenaerd hoorende/
heeft ghelegh: Gheens-sins veur-waer. Ten
sal nemmermeer gheschieden (in-dien't Gode be-
lieft) dat ick anders sal leeren dan ick tot noch toe
hebbe gheleert: maer weder ick noch leuen magh/
oft dat ick steruen moet / sal al-tijdt (ghelijck ick tot
noch toe ghedaen hebbe) leeren het puer louter Gods
woordt. Ende keerende syn redene totte borghers/
seyde: Maer ick bidde ende vermane u-lieden / be-
minde borghers / dat ghy in't ghene d'welck ghy
van my uwen Pastoor hebt gheleert / totten lesten
adem des leuens stantachtigh ende onberoert wilt
blijuen / Godt gheue watter ter werelddt n'y oft
u-lieden daer-om ouer-quame te lyden. Daer naer
siende dat dese twee patienten die ter doodt souden
gheleydt worden / upt menschelijcke ghesintheydt
een wepnigh verschroomt waren veur al-sulcke be-
schamelijcke ende onder den menschen versmadel-
ijcke doodt / anders-sins bereedt ghenoech om veur
het ghelooue ende de rechtveerdigheydt te steruen
(ghelijck sonderlingh bleke upt de vlytighheydt / aen-
ghesiecht / en woorden vanden veur-seyden Dierick
Bonmer) soo heeft hy hen al-dus met syn exem-
pel ghetroost ende vermaent. Zijt sterck van moede:
t is nu u-lieder keer om te lyden / morghen by-
aenturen sal t mijne keer worden. De selue pijn-
ne / de selue schande / de selue doodt staet my oock
te verwachten. Ende als sy ter leeren op-gaen sou-
den / braght hy voort de ghelijckenisse vande leere
die eer-tijds de Patriarch Jacob hadde ghesien op-
ghericht totten hemel toe / daer de Engelen op-
clommen

clommen ende af-daelden. De selue Engelen (seyde
 hy) daelen nu oock neder tot u-lieden / om u-lieder
 patientie aen te sien ende te helpen: met de welcke
 ghy-lieden oock haest sult op-waerts varen ten he-
 mel / om al-daer de croone der seluer patientien die
 u-lieden bereydt is te ontfanghen. Met dese ende
 andere dier-ghelijcke woorden heeft de goede herder
 niet op-gehouden sijn schaepkens ten Nagh ghe-
 leydt zijnde te verstercken / tot dat sy deur-roimen
 zijnde den gheluck-salighen strydt / inden welcken
 sy veur de rechtveerdigheyt arbeydende / teghen de
 rechtveerdigheyt wierden ghestraft / hebben Gode
 hunnen gheest ghegheuen. Ende veur-waer ick en
 binde niet waer-om dat wy den veur-ghenoemden
 Dierick Bommer souden uyt-sluyten uyt het ghe-
 tal der hepligher Martelaren / ghemerckt dat hy
 deur de handen der goddeloosen is ter doot ghe-
 bracht / niet als een quaedt-doender / maer als een
 Catholijck / noch inder waerheyt als een die qua-
 lijck ghesproken hadde / maer als een bij-moedigh
 berisper van hunne ongoddelijcke boosheyt. Het
 welck ghemerckt wy bevinden oock ghedaen te heb-
 ben sommighe heplighe Martelaers / als inde Werc-
 ken der Apostelen Paulum / als Andream / Lau- A&. 23.
 rentium / Sebastianum / Agatham / Faustinum
 ende Jouitam: uyt wat redene sullen wy twijfelen /
 oft het wel ende Christelijcken van desen man ghe-
 daen is / teghen al-sulcken op-roerighen ende meyn-
 eedighen hoop van zee-roouers? Soo wy oock niet
 en hoeuen te twijfelen oft de veur-seyde Arnout en
 behoort onder t'selue ghetal aen-gheteerkent te
 worden / aen-ghesien dat hy veur de rechtveerdig-
 heyt de pijn ende de doot verdraghen heeft. Met
 dese twee wierdt met eenen ter galghen gheleydt
 de sone vanden veur-seyden Dierick (die wy te veur-

ren verhaelt hebben dat met sijnen vader apart was ghevanghen ghesfelt) bereedt om met soo groote couragie de doodt te steruen als sijn vader / dien hy in den peuer veur de Catholijcke religie wel ghelijck was. Want doen ter tijdt als hy naer sijnen vader wierdt uyt-gheroepen uyt de andere ghevanghenen/ gheerne sijnen vader volghende / seyde met luyder stemmen: Godt zij ghebenedijdt. Maer als hy ghelepdt wierdt / is van eene Catholijcke maghet die hem ten houwelijcke heyschte verbede ende verlost/ bliuende niet-te-min voozdt-aen vol-herdigh leuen met sijn huys-vrouw in't selue Catholijck gheloo-ue daer hy om in perijckel was gheweest. Dit ghesdaen zijnde/wilden de soldaten den Pastoor wederom naer t' Casteel leyden. Maer al-soo de bozgers teghen-riepen dattet niet en soude gheschieden/ is hy ghelepdt gheweest op't Stadt-huys / al-waer hem bevolen wierdt van Marino ende den Magistraet/ dat hy het woordt Godts louter ende op-recht soude predike. Welck hy hen belooft heeft te doe. Daeren-bouen hem verbiedende/ dat hy voozdt-aen geen Misse meer doen en soude / hebben hem toe-ghelaten vryelijck inde Stadt te moghen woonen / behoudelijck dat hy uyter Stadt niet en soude moghen gaen sonder passe-port-brief. Die de principaelste waren inde Wet met dit verbodt niet te vreden zijnde/ hebben den seluen H. Lenard met eede willen verbinden / te witen met hun quaedt op-set daer-op toe-legghende/ dat een man van sulcker autoziteyt/ ende treffelijcke predicant/ deur al-dus-danighē eedt vast-ghemaect zijnde/ niet en soude connen ontcomen / ten minsten het vermoeden ende suspicie/ dat hy enmiers naer den uyt-wendighen schijn vande vrese verwonnen met her-liede soude aen-ghespannen zijn. Welcke loose trecken hy seer wel verstaende/ heeft

heeft sijne redenen veur-gheschoten waer-om dat hy niet en wilde met sulcken nauwen bandt gebonden worden. Waer veur gheschiedt is dat de Magistraet veur goedt ontfanghen heeft sijne bloote simpele belofte van sonder passe-port nerghevinghs uyt de stadt te vertrecken. Hebben hem hier toe noch bevolen dat hy op onser Vrouwen Besoekinghe dagh (de welcke volghde naer den eersten dagh) open-baerlijck soude prediken / segghende : Ghy wetet wel hoe ghy voort-aen sult moeten prediken. Waer-op hy heeft gheandtwoordt: Ick wete veurwaer seer wel hoe dat ick prediken moet / ende dat sal ick metter daedt toonen. Hier op is hy ontslagghen vande Magistraet naer huys ghegaen. Alwaer hem ter-stondt heeft comen besoecken de neue vanden Gardiaen / aen wien hy (naer veur-gaenden eedt van secrete te houden veur enen tijdt heeft vertelt sommighe principaelste stucken die inde ghevanghenisse waren omme ghegaen / ende namientlijck dat wy te veuren verhaelt hebben van H. Nicolaes den Pastoor / ende van sijn stantastighe belijdenisse van het hoogh-weerdigh Sacrament des outaers / segghende daer by : Mijne Nicolaes is een waerachtighe Martelaer. Hy was hem ghewoon al-soo te noemen / sijnen Nicolaes / om dat hy langhe hadde sijne hulper ende als discipel gheweest / ende nae-der-handt sijn mede-gheselle in't Pastoorschap te bedienen. Ter seluer tijdt zijnder oock sommighe andere vande ghevanghenen naer veur-gaende groote neerstighe beloopinghe van hunne vzienden ende maghen verlost gheweest / te weten die niet soo seer inden haet wesende vande Geusen / gherantsoeneert moghten worden / nochtans niet sonder groot geldt / ende op borghe dat sy sonder oylot de stadt niet en souden verlaten. Oock had-

de D. Nicolaes Dieck behaluen sijne moeder noch
 Drij eyghene broeders/ twee susters/ ende vele andere
 maghen / die alle te samen schier van t'beginsel sijn-
 ner ghevanghenisse neerstelijck hebben ghesolliciteert
 om sijne verlossinghe . Maer als sy naer-der-handt
 verstonden dat hy gheent-sins hem en soude laeten
 verlossen/ t'en ware dat oock t'gheheele gheselschap
 van sijne mede-broeders ontslaghen wierdt / soo
 hebben sy oock veur hen allen beginnen te spreken :
 maer sy en hebben niet met allen op-gedaen : eens-
 deels om dat de Geusen daer teghen waren / die een-
 nen sonderlinghen haet droeghen teghen de Monic-
 ken / eens-deels om dat de sollicitanten onder hen
 niet wel ouer een en quamen / ende datter sommighe
 waren van de principaelste vander stadt die met
 groote neerstigheydt arbeydde om sommige andere
 upt de ghevanghenisse te verlossen/ die hen de saecke
 vande Keligieusen/ als te seer slecht ende versmade-
 lijck / niet en wilden aen-trecken.

CAPITTEL XXV.

Hoe de neue vanden Gardiaen vercreghen heeft
 eenen Chirurgijn veur de ghevanghenen.

HEt is ghebeurt op den seluen daghe als Heer
 Leonardus ontslaghen was/ dat een Catho-
 lijck man ghenoeemt Clemens Calue meester inde
 vrije consten/ die D. Nicolaes Dieck van bloede be-
 stondt / betrouwende opde vriendschap van Mari-
 nus den nieuwen Gouverneur / op't Casteel gheco-
 men is. Den welckē als D. Nicolaes upt den kercker
 deur de traillien ghesien hadde / heeft hem gheroep-
 pen . Clemens hoorende sijn stemme upt den kerck-
 ker / begonst naerder te comen . Maer D. Nicolaes
 hem verbiedende heeft gheseght : Staet van verre/
 op dat